

СЛОБОДАН И. ПАНОВ*

Правни факултет
Београд

УДК 346:341.24

Монографска студија

Примљен: 13.08.2014

Одобен: 29.08.2014

СУСПЕНЗИЈА ПРАВА ПОЛИТИКОМ - један пример -

Сажетак: Предмет рада јесте анализа правних и мета-правних аспеката Уговора о јужном току. Руски енергетски сектор са „елементом иностраности” има три магистрална вектора, а , према мишљењу аутора, јужни ток није преваходан ни економски ни стратешки. Рад има два аспекта анализе: правни (захтев ЕУ за ревизијом потписаних уговора о јужном току је правно врло занимљив: сви грађанскоправни механизми промене уговора, попут новације, установе *rebus sic stantibus*, раскида уговора нису релевантни у конкретној правно-чињеничној ситуацији; захтев за ревизијом од стране надуговорне стране врши се рedefиниција вековне формуле о уговору тако да у време демонкратуре уговор постаје кондиционални извор права и дужности, тј. уговор је у стању пенденције док га не одобри моћни самозвани вануговорни или надуговорни субјект), као и - опис злодуха времена и евиденцију тзв. блатњавих факата постмодерне која дедукцијом исходи у закључку о извесности нереализације Уговора о јужном току. Аутор сматра да је извесно да престације из Уговора о јужном току неће бити извршене вољом једне уговорне стране и да друга уговорна страна - Русија због тога неће бити губитник.

Кључне речи: Јужни ток, Политика и право, Ревизија уговора. Дејство уговора, Неизвршење уговора, Правна цивилизација

Да ли је право у ближем сродству са политиком или балетом¹, рецимо? Хиперболу сматрамо оправданом. Да ли се законописац, јуче или

* Е-маил, телефон

¹ Кандидујемо и следеће *референтне* појмове: *capacity, minors mental incapacity and drunkenness*, v. Ewan McKendrick, *Contract Law, palgrave macmilan*, 2009, 277 и даље.

данас, пре инспирише интересом, властитим или блиским – по финансијско-идеолошком сродству, или еманацијом врлине?

У старој Грчкој ко се није бавио политиком сматран је идиотом. Данас је сигурно другачије. Политичка логика беспазно чинодејствује: ствари узете из Савезне скупштине за успомену на Српску октобарску револуцију имају књиговодствену вредност – нула; принцип опортунитета значи ослобођење од гоњења ако се плати десетина инкриминисане суме; наставни план ће се усвајати ако то одобре светлејше новине које нису српске него се издају у Србији а чији уредник има власнике; могућа је куповина легитимитета а држава је убила 80 беба...²

Радикално кратка правна анализа.

Сликар Љуба Поповић је једном приликом објашњавао разлику између америчке цивилизације и енглеске културе и констатовао доминацију америчког модела. Укратко, амерички *победоносни* модел има пучки елемент, демократски елемент у смислу прихватања (вредне/референтне?) већине, одсуство сваке префињености и аристократизма и доминацију, мање-више козметичке, химне основним/најнижим побудама. Енглески аристократски стил није потребно објашњавати: од стилизације мисли и покрета до префињености хумора, који је по Хесеу, врхунац интелигенције. Ми смо увек мислили да је свака врлина аристократског, а не демократског порекла. Аристократског не у смислу политичке/идеолошке преференције, већ у грчком смислу аристоса-најбољег. Ова разлика духа увек је присутна, само су у различитим областима други постали власници аристоса.

Берђајев је писао да живимо у време плебејске побуне против аристократског принципа у култури/праву. Књижевник Предраг Јовановић Данилов пише о корозивном процесу фолклоризације и вулгарном укусу гомиле.

Дистанца пучког и аристократског делује и видљива је и у сфери уговора. Класично уговорно право is based upon freedom of contract and sanctity (светост) of contract, а сада се уговор разуме као conflicting policies.³

² Блиц од 12.5.2014.

³ Ewan McKendrick, Contract Law, text, cases and materials, Oxford University Press, 2010, 12. Prema J. Adams and R. Brownsword *The Ideologies of Contract law*, 1987, евидентирају се релевантни принципи, димензије: the market ideology, the individualistic ideology, Consumer/Welfarism...

Право је дуго било солидан систем хармонизованих принципа одређеног духовног/моралног нивоа. Једна од вековних правних формула је афирмација начела аутономије воље и, следствено томе, дедукција те аутономије видљива је у дефиницији уговора као правно релевантне сагласности изјава воља две стране. Уговор је један од основних појмова права, и приватног и јавног. Речима проф. Антића, уговор је сагласност воља⁴ два или више лица којом се постиже облигационоправно дејство. Обавезност испуњења уговорених обавеза тумачена је у оквиру етичке теорије (морални императив истинитог зборења; трајност-непроменљивост, верност), теорије воље (*pacta sunt servenda*) и теорије обећања тј. прихватања⁵ обећања (*perfecta promissao*), теорије ослањања или теорија реалних очекивања⁶ (друга уговорна страна основано се ослања на изјаву воље друге стране, те би неиспуњење престације погоршало положај повериоца), теорија поверења и лезинарна теорија, теорија преноса...⁷

Уговор подразумева два или више уговорника чија воља, или изјава воља, гради/конституише уговор. Воља неговорника није релевантна, осим у случају сагласности трећег која се даје у форми дозволе (пре закључења уговора) или сагласности (после закључења уговора).

Друго занимљиво правно питање са аспекта приватног права јесте питање измене уговореног. Евидентирамо бројне правне могућности, у контексту уговора о јужној траси гасовода, да се уговорено промени:

Промена садржине облигације/новација (уговор између повериоца и дужника да се угаси постојећа облигација и створи нова облигација,

⁴ На ову тему в. Слободан Перовић, *Закључење, дејства и престанак уговора*, Право енергетике, 2005; Миодраг Орлић, *Закључење уговора*, Београд 1993. *O promise or agreement*, v. J. Beatson, A. Burrows, J. Cartwright, Anson, *s Law of Contract*, Oxford University Press, 2010, 1,2.

⁵ *O offer and acceptance*, v. Ewan McKendrick, *Contract Law*, palgrave macmilan, 2009, 26 и даље. *O offer and acceptance, and Will theory*, v. Ewan McKendrick, *Contract Law, text, cases and materials*, Oxford University Press, 2010,52.

⁶ *O uncertain and incomplete agreements*, v. Ewan McKendrick, *Contract Law, text, cases and materials*, Oxford University Press, 2010,126/148.

⁷ Оливер Антић, *Облигационо право*, Београд, 2009, стр. 197-230 и даље. Проф. Перовић уговор дефинише као сагласност воља два или више лица којом се постиже неко правно дејство (С. Перовић, *Облигационо право*, Београд, 1980, 151). Према проф. О. Станковићу, уговор је сагласна изјава воља двеју страна која производи неко правно дејство (О. Станковић, В. Водинелић, *Увод у грађанско право*, Београд, 1995, стр. 164 и даље). Према проф. Ј. Радишићу, уговор је размена подударних изјава воља између два или више лица којом настаје, мења или престаје одређени облигациони однос (Ј. Радишић, *Облигационо право*, Београд 2004, стр71).

различита по предмету и(ли) каузи).⁸ Новација је по правилу неформална и не претпоставља се (без *animus novandi*, стара и нова облигација постоје истовремено/паралелно)⁹. Ако се уговор о пренову поништи, сматра се да ранија обавеза и даље постоји (чл. 352 ЗОО).

Примењено на Уговор о јужном току, не као слово већ као дух закона, евидентно је да пренова нема без сагласности обе стране. Реално је да се очекује да једна уговорна страна неће иницирати а ни прихвати-ти новацију.

- Раскид или измена уговора због промењених околности: уговор обавезује док *ствари тако стоје* - *rebus sic stantibus*. Ако после закључења уговора настану околности које отежавају испуњење обавезе једне стране или спречавају остварење сврхе уговора у тој мери да уговор више не одговара очекивањима уговорних страна и да би га по општем мишљењу било неправично одржати, може се захтевати раскид уговора. Страна која захтева раскид дугује правичан износ накнаде за претрпљену штету¹⁰. Занимљиво је да раскида нема ако је страна која се позива на измењене околности била дужна да у време закључења уговора те околности узме у обзир или их је могла да избегне или савлада. Уместо раскида могућа је правична измена уговора.

Примењено на Уговор о јужном току, објективни налаз говори да нема таквих непредвидивих, изненадних и неотклоњивих околности које легитимишу захтев за раскид или ревизију уговора. Евидентно је да је једна страна свакако знала све околности, па и све лимите свог уговорног капацитета у правно-политичком смислу. Посебно у *стратешком* политичком смислу.

Скоро смо сигурни да облигација из овог уговора о јужном гасоводу има најмање шансе да престане испуњењем (*solutio*)¹¹. Да прецизирамо: ова облигација неће престати зато што је облигација са трајним испуњењем обавеза, па она не може да буде, по правилу, извршена већ се извршава. Мислимо да овај уговор неће бити ни извршаван, па ни извршен.

⁸ О новацији као начину да се пренесе корист или терет из контракта на трећу страну, уз сарадњу свих страна (with the cooperation of all the parties), v. J. Beatson, A. Burrows, J. Cartwright, Anson, *s Law of Contract*, Oxford University Press, 2010, 676.

⁹ Чл. 349 ЗОО.

¹⁰ Висина накнаде штете код уговора који имају елементе (вредносне, стратешке...) као уговор о јужном току, може да буде врло занимљиво питање: о *konceptu tangible and intangible*, v. G. Galev, *Remedies for breach of sales contract / loss and interest*, Civil law forum for South East Europe, volume I, Skopje, 2012, str 118; Vladimir Vuletic, *Seller Liability for legal defect of things*, Civil law forum for South East Europe, volume I, Skopje, 2012, 439-442.

¹¹ Оливер Антић, 175 и даље.

Дозвољавамо политичко (правно) финале да се на овај Уговор о јужном току примене правила цесије, тј. да Србија уступи своје потраживање стратешки важнијем и уговорно сигурнијем партнеру – ЕУ¹². Лимити за уступање потраживања у чл 436 ЗОО не постоје у конкретном случају (цесија није забрањена законом, потраживање није везано за личност, можда је за особу, и по својој природи, обзиром на локални свеукупни пејзаж, се не противи преношењу). Ово би био солидан наук да се важни уговори закључују са суштински релевантним субјектом, не и формално титулисаним.

Престанак уговора на основу споразумног раскида је врло мање вероватан од престанка уговора једностраним раскидом због неиспуњења

Потврду ових правних позиција видимо (и) у следећем тексту Влиса од 20.2. 2014. године:

Руски експерт: Нема силе која ће зауставити изградњу Јужног тока

Настаје чудна ситуација да је оно што одговара националним интересима и економијама, рецимо, Србије и Републике Српске - „опасно” за ЕУ. „Јужни ток” омогућава сигурну испоруку гаса, инвестиције, нова радна места, наводи Јелена Пономарјева, руски експерт за Балкан. Руски експерт за Балкан Јелена Пономарјева поручује да ће се Русија борити за своје пројекте у Републици Српској и Србији и истиче да нема те силе која ће зауставити изградњу гасовода „Јужни ток”. Пономарјева сматра да Европа не треба да се свађа са „Гаспромом”, пошто ће њене потребе за гасом у наредним деценијама само расти, те да је изградња гасовода кориснија Европи и јужним земљама него Русији. „Према прорачунима, потражња за природним гасом у Европи до 2030. године 'порашће' за 25 одсто, од чега ће се 80 одсто гаса увозити”, истиче Пономарјева. Она оцењује да би Русија имала финансијске трошкове и губитак добити у случају најнепријатнијег сценарија - да изградња „Јужног тока” буде обустављена, али да то не би било фатално за руску економију, док би за Европу одустајање од руског пројекта значило низ енергетских и политичких криза. Пономарјева наводи да су европски чиновници од дипломатских алузија и жеља прешли на отворен диктат,

¹² Постоји обострани евидентан интерес: Русија у размени са ЕУ има суфицит од 20 милијарди евра, а ЕУ је са 50% водећи тровински партнер Русије. С друге стране, Еу је у чврстом загрљају атлантске опције, в. Љубиша Деспотовић, Геоенергетика и геополитика: гасовод Јужни ток и положај Србије у процесу геоенергетског прекомпоновања односа моћи ЕУ и Руске федерације, Политика националне безбедности, Београд, № 1/2014, 36 и 39.

тражећи преиспитивање уговора о изградњи „Јужног тока”, што представља најбаналнију претњу и уцјену. ЕУ тврди да међувладини уговори Москве са земљама кроз које ће проћи „Јужни ток” немају правну снагу, а Пономарјева оцењује да, према логици европских чиновника, правну снагу тим документима не дају владе и парламенти земаља, него Трећи енергетски пакет, према којем испоручилац гаса не може бити власник гасовода. Она појашњава да би то значило да „Гаспром” изгради гасовод, али да није његова брига чији ће гас њиме пролазити и по којој цени!?

Став Београда да о „Јужном току” треба да се договоре Москва и Брисел, Пономарјева коментарише као потез којим руководство Србије односе Москве и Београда непосредно ставља у зависност од развоја односа Москве и Брисела. Она оцењује да изградња „Јужног тока” кроз Србију не зависи само од Москве и Запада, него и српске стране и изражава бојазан да би Србија могла да иницира преиспитивање међувладиног руско-српског уговора, који се тиче „Јужног тока” и Нафтне индустрије Србије, па чак и да га замрзне. Она наводи да су у руском Министарству енергетике уверени да неће доћи ни до каквог раскидања уговора за „Јужни ток”, јер је већина уговора закључена још 2008. године, односно пре ступања на снагу Трећег енергетског пакета. Према мишљењу руководиоца руских енергетских ресурса, међувладини уговори који су закључени са другим земљама о „Јужном току” правно имају већу тежину од осталих закона ЕУ. „Реч је о дискриминацији руских компанија на европском тржишту пошто је Трећи економски пакет, на који се позива Брисел, супротан Споразуму између Русије и ЕУ у делу подстицања и заштите инвестиција, као и нормама Светске трговинске организације”, прецизира Пономарјева. Ако ЕУ буде подносила тужбе против „Гаспрома” због неиспуњавања норми Трећег економског пакета, оцењује она, руска страна може да одговори симетрично, а Москва је већ поручила да спрема тужбе против ЕУ због ограничења, које је успоставио озлоглашени Трећи енергетски пакет. Пономарјева истиче да је „Гаспром” већ нашао купце за сву претпостављену количину гаса од 63 милијарде метара кубних годишње. „Јужни ток’ омогућава сигурну испоруку гаса, инвестиције, нова радна места и активирање финансијско-банкарске сфере земаља које су укључене у реализацију пројекта”, закључује Јелена Пономарјева, доктор политичких наука и професор Московског државног института међународних односа Министарства иностраних послова Русије.

А почело је овако:

ЕК: Нема уступака око Јужног тока-Аутор/извор:СЕЕбиз/Тањуг

Датум објаве: 30.01.2014. - 18:51:06

- Брисел. - Европска комисија (ЕК) није одступила од става да треба ревидирати споразуме шест чланица ЕУ и Русије о Јужном току јер су у супротности са прописима ЕУ, а Србијом, која има сличан споразум са Русијом, а није чланица ЕУ, бавиће се Европска енергетска заједница, речено је Тањугу у седишту ЕК.

„Наш став остаје да су међувладини споразуми о Јужном току у нескладу са европским прописима и да их треба ревидирати или прилагодити”, изјавила је за Тањуг портпаролка комесара за енергетику Гуентхера Оеттингера, Сабине Бергер. Она је тиме демантовала медијске извештаје да је, на самиту ЕУ-Русија у уторак у Бриселу, ЕК одустала од покушаја да ревидира билатералне споразуме шест чланица ЕУ о овом гасоводу. Њих је Комисија раније оценила као супротне европским прописима усвојеним у оквиру такозваног Трећег енергетског пакета којима се прописује да иста фирма не може истовремено да буде ексклузивни увозник и дистрибутер гаса, као и еколошким прописима које, по мишљењу Комисије, руски Гаспром заобилази. У седишту ЕК Тањугу је речено да ће се Србијом, која има сличан међувладин споразум са Русијом, бавити Европска енергетска заједница, с обзиром на то да Србија није чланица ЕУ и да у њој Трећи енергетски пакет није на снази. Према Споразуму о стабилизацији и придруживању који је Србија потписала и ратификовала, Трећи енергетски пакет треба да почне да се примењује од 2015. године, а став Комисије је да до тада домаћи уговори о Јужном току треба да се ускладе са правилима ЕУ.

- Радио Слободна Европа, од 1.2. 2014. преноси да је Министар спољних послова Русије Сергеј Лавров изјавио да је споразум о гасоводу „Јужни ток” неодвојиви дио међународног права и да га Брисел не може једнострано подвргнути ревизији.

Поводом супериорне¹³ правно-космичке позиције ЕУ, аутентичног и занимљивог самодефинисања надлежности за сваки правни трептај у космосу, незваног госта у свакој правој релацији, модерног пинокија који воли да се игра крај камина, дрвене фуруне - да се послужимо речима Бећковића, могу да се евидентирају неке правне дилеме *in media res*:

Да ли се уговор дефинише по вековној правој формули или је у модерној бесмисленој варијанти уговор сагласност и треће неекспониране, непознате, незване а свакако иманентно насилне¹⁴ треће стране?

¹³ О undue influence, v. J. Beatson, A. Burrows, J. Cartwright, Anson, s Law of Contract, Oxford University Press, 2010, 360, 361.

¹⁴ Примери су беспазни: војни аташе Канаде крајем осамдесетих година изјавио је да је компанија Шел била присутна у бизнису код нас, Југославија се не би «распала»; узрок

Да ли ова онтологија неизбежне треће стране уговора важи и ако је то против воље транспарентних уговорних страна? Да ли оваква модерно-демократска, еунијатска дефиниција уговора поштује минимум демократских вредности, да ли је то одбрана врлине или диктат слабашних дрзника и да ли се тиме увећава правна сигурност? Може се поставити и питање да ли је то у крајњем интересу треће стране? И још једно врло занимљиво питање: да ли се број иманентних а доминантних невидљивих уговорних страна може редуковати и финализовати бројем три? Шта ће бити ако се појави, рецимо, четврта страна у уговору? Каква је судбина западњачких деспотија, на пример, демократског фашизма¹⁵?

Правна цивилизација познаје уговор у корист треће стране. Да ли је могућ уговор на штету треће стране? Ако трећа страна буде оштећена, онда су класични правни механизми заштите њеног интереса легитимација за тужбу због апсолутне или релативне ништавости. Нигде у досадашњој правој цивилизацији, која није била сиромашнија правдом и логиком од садашње правне демократуре, да се изразимо еуфемистички, није било могуће да трећи неугворни или ванугворни субјект захтева ревизију уговора или уподобљавање са својим седмим или трећим пакетом. Никада трећи самонаметнути ентитет¹⁶ није био референтан за закључење, тумачење и спровођење уговора између две стране. Прецизније казано: није правно релевантан/референтан, али са аспекта аргумента *силе* ствари могу да буду релативизоване.

Према есхатологији права, према вековним правним правилима, тј. према правилима која су иманентност права, утицај трећег ванугворног субјекта може да се квалификује и као принуда или претња¹⁷. Подсећамо да принуда и претња постоје ако је у конкретном случају

хуманитарне мисије НАТО пакта је био, осим суза дечијих, и рудно/енергетско богатство на југу Србије; Либија, такође, сведочи да природна богатства која се не бране успешно, јесу узрок, не благодети, него проклетства...Детаљније, Б. Крга, Неки аспект енергетске безбедности Републике Србије, Политика националне безбедности, Београд, № 1/2014, 48.

¹⁵ Видети насловну страну *Печата* 308/2014: ЕУ пир у Украјини – демократски фашизам са потписом Брисела.

¹⁶ О овом правном питању в. Ненад Ђурђевић, Уговорне стране колективног уговора, Србија и европско право, друга књига, 1998; Марко Ђурђевић, Два случаја накнадне сагласности трећег (одобрења) за закључење уговора у нашем праву, Прилози пројекта конституисања Србије као правне државе – Проблеми привреде и права у транзицији, Београд 1996.

¹⁷ Слободан Перовић, Забрањени уговори у имовинско-правним односима, Београд, 1975; Марија Вучковић Радовановић, Слобода уговарања и уговори који то нису (НАТО, колективни уговор), Реконструкција правног система Југославије на основама слободе, демократије, тржишта и социјалне правде, књига 2, 2000.

присутан недозвољен утицај на уговорну вољу, без обзира на савршеност и космичку узвишеност, доказану и лепотом¹⁸ чимбеника, стране која чинодејствује са принудом или претњом. Дакле, и савршени субјект може да учини несавршени акт – претњу или принуду. Пример је хуманистичко пријатељско бомбардовање једне државе. Већ поменута Пономарјева наводи да су европски чиновници од дипломатских алузија и жеља прешли на отворен диктат, тражећи преиспитивање уговора о изградњи „Јужног тока”, што представља најбаналнију претњу и уцену. Монопол, наметање ставова и уговора је универзална, репризирана вредност ЕУ: ко тргује са Царинским савезом – са Русијом, Белорусијом, Казахстаном, а и Јерменијом, Ираном - не може да тргује са ЕУ.¹⁹ Подсећамо: Царински савез²⁰ - Таможенный союз в рамках Евразийског економическог сообщества има 170 милиона људи, петину светских ресурса, 15 одсто светског копна и представља конфедерацију на економским везама.²¹

Поставља се и ово правно питање: да ли и даље важи правило да је уговор закон за стране или закон постаје, дакле, принудност стиче, тек ако неко трећи не каже другачије? Да ли је нова демократска дефиниција уговора да је уговор сагласност изјава воља две стране, у кондиционалу да то не љути нетранспарентну, непозвану а самозвану референтну страну, надуговорног субјекта, тачније надуговорног субјекта сваког и свих уговора? Да ли све и да није изречена а снажно присутна идеја надуговорног субјекта сваког уговора, минимално или максимално координира са теоријом о надчовеку, теоријом рођеном и симпатисаном на одређеном делу Старе даме? Код хришћана, према оцу Јустину Поповићу, будућност одређује историју, а код неких других субјеката можда ће прошлост дефинисати будућност.

Ако би се и на друге правне ситуације²² применила ова правна логика, тачније правна бесмислица форсирана у модерним крајевима ове тужне Планете, о уговору као кондиционалном извору права и дужности, тј. уговору који је у стању пенденције док га не одобри моћни самозвани вануговорни или надуговорни субјект, онда је смислено, у апсолутној бесмислености, и ово питање: да ли, рецимо, брак као сагласност

¹⁸ Занимљиво је истраживање о важењу старогрчког принципа калокагатије и важењу мисли Достојевског да ће лепота да спаси свет. Како се бриселска ад-министрација уклапа у ову тезу?

¹⁹ Печат бр. 304, стр. 38 и 39.

²⁰ О интересовању Израела за Царински савез, Печат 303/2014, стр. 17.

²¹ www.vedomosti.ru.

²² Наравно, ако не постоје околности које то оправдавају: о functions of exclusions clauses, v. Ewan McKendrick, *Contract Law*, palgrave macmilan, 2009, 179, 180.

мужа и жене јесте пуноважан само ако га одобри моћни, строги а неправичан комшија који, притом, има и неких интересних, естетских, чулних амбиција за лирским интеграцијама са, рецимо, мужем (то је модеран непатријархалан пример)? Да ли, рецимо, инспирисани истом бесмисленом логиком модерне или пост-модерне, уговор о купопродаји стана без елемента иностраности између купца Петровића и продавца Јовановића важи само ако га одобри, тј. само ако његову ревизију не захтева једнако квалитетан потомак Гари Купера, Џона Вејна или Буфало Била или шерифа из шервудске шуме или Тил Ојленгшпигела? Свим срцем гласамо за Тила²³.

Ревизија или иницијатива за ревизију или, најгоре, захтев за ревизију од вануговорног/надуговорног субјекта поништава темеље правне културе, то је диверзија правне/уговорне логике, то је антиправна идеја која излази из права и деструктивно се лоцира у сферу силе неправда, у привид права и збиљу диктатуре. И правних полсецица.²⁴

Злодух времена и реални песимизам - неиспуњење уговора

О злодуху времена и блатњавим фактима (пост)модерне

Злодух времена има финалну последицу (по њих) у фрактурисаном футуру, тачније у апсентизму футура, у крају њиховог времена.

Ово је време монопола модела будућности. Административно, бирократски једина извесна, могућа, хетерономно дефинисана будућност. Подсећамо на једну православну мисао да је аутономија слабашна, да је хетерономија ђаволска, а да је једино спасоносна теномија.²⁵

²³ Тил је имагинарни народни јунак који својом народском логиком надмудрује учене, тј. умањује немоћ обичног сељачког света пред бахатим господарима, одушак малог човека. Име Ојленшпигел је настало од речи Ојле/Eule - сова и Шпигел/Spiegel – огледало, дакле у пренесеном значењу реч говори о томе да човек у огледалу не види своје мане као ни сова своју ружноћу.

Сличан (због народне мудрости) а врло различит (због патриотизма) Тилу је Кочићев Давид Штрабац.

²⁴ У случају неиспуњења уговора могуће је да се захтева или извршавање уговорне пресације или раскид уговора због неиспуњења, а у оба случаја се дугује накнада штете, в. G. Galev, Remedies for breach of sales contract / loss and interest, Civil law forum for South East Europe, volume I, Skopje, 2012, 117.

²⁵ Као (лидерски?) пример слободољубивости истичемо Исланд у случају притисака поводом Боби Фишера или поводом дистанцирања од ЕУ. Људска слобода у патристичкој филозофији не одсликава неког аутономног избирача („ја и моја права, на начин посесивног атомизма или индивидуализма ...), већ одговорно биће обдарено осећањем дужности, Владан Перишић, Тумачење људских права у светлу отаца Цркве, у „Људска права у хришћанској традицији,, приредио Р. Биговић, Београд 2009, 67.

Срећна/прогресивна је земља која може да бира између оригинарних и деривативних љубитеља кооперативе, између бајатих и фришких кооперативаца/послушника туђих интереса. Каже један руски свештеник да је *прљавишина прљавишина у ма коју боју да је обојии*²⁶. Још један доказ да је лирика ближа метафизици – истини. Доказ: други песник, који је еволуирао из демократског тора, рече спорну истину да су у капитализму најлепше кћери капиталиста.

Ово је време у коме фашисте називају хуманистима, а хуманисте фашистима, време банкерског естаблишмента, време где се убија из милосрђа, време где се плеше валцер на Титанику, време болоњизованих студија где је све више диплома а све мање знања и то као пројектована духовна диверзија, намерна саботажа потенцијала народног духа, време орвеловско где је мир - рат, истина – лаж, где ратује министарство мира а министарство истине лаже...²⁷ Ово је време тамног егзистенцијалног тоналитета и време где се човек озрели разочарањима. Ово је време зла: о томе сведочи идеолошко модерно јединство и заједнички марш либерала и нациста у Украјини, време где је фашиста Стјепан Бандера проглашен од Виктора Јушченка херојем Украјине²⁸. У Сирији практикант канибализма се бори за *савезничку* ствар... Идеолошки прагматизам видљив је и у савезу либерала са нацистима (једна опозициона *кишна* телевизија у Русији поставља генијално питање, у преводу тврди, да је била боља предаја Немцима него гигантска борба и жртве грађана Лењинграда).

Ово је време лажи: од наводног брака председника Русије Путина са 31. годином млађом Кабајевом (лаж објављује Дејли мејл, а заборавља се да је Ј.Б. - миљеник Черчила био 32 године старији од супруге) до поступања водећег човека Северне Кореје и његовом односу према ујаку (лаж у западним новинама).

Право је уметност једнаког и доброг/Закон *естъ хитрость к доброму и равному/Ius est ars boni et aequi*. Право није слава двоструког стандарда. Ово је време двоструких стандарда и шампионског лицемерства: однос тзв медија према Олимпијади у Сочију говори о ставу званичника или сивих еминенција (од коментара новинара РТС у преносу отварања Олимпијаде до извештаја и остале западне штампе). Још један *детал*: дресирани медији, пример једног српског, тачније из Србије,

²⁶ Мисао рече свештеник Михајло Ходанов (вид. „Разврат данас,, у књизи *Мушкарац и жена пред тајном тела, Православље и полност*, приредили В.Димитријевић и Ј. Србуљ, Београд 2006, 168).

²⁷ Слободан Владушић, *Печат* бр. 305, стр. 50,55.

²⁸ Печат бр. 304, стр. 33,35.

муњевитог дневног листа о двоструком стандарду: катастрофално мали број продатих улазница и концерт пред скоро празном двораном, овај V.krieg лист описује као концерт у *интимној* атмосфери, док другачији стандард нежности - лажи примењује кад извештава о Олимпијади у Русији.²⁹ У нашој слободној штампи (Печат) већ је примећена релација између различитих стилова (атака Волгограда и Сочија).

Још један пример: форсирана лажна теза о Србији као губернији, случајно је заборавила друге стварне губерније. У Комонвелту постоји за све чланице надлежан суд - Судски комитет тајног савета. Дипломатски односи унутар Комонвелта се одржавају посредством британских функционера, а акредитовани дипломатски представници у Комонвелту се зову комесарима, не амбасадорима; грађани држава у Комонвелту могу да гласају и у другим државама чланицама... Осим начела отворености чланства у комонвелту, занимљив је и став Лондона да у коју год државу је ступио војник УК та држава може да буде члан (узгред – само 22 државе у свету нису имале ту срећу да је додирне квалитетна чизма). Позиција Канаде као да је губернија има ове елементе: генерал губернатор Канаде има огромна овлашћења: шеф је извршне власти и ниједан закон не може да буде усвојен без његовог одобрења, може да распусти канадски парламент, а поставља га лично енг. краљица.³⁰

Као што је Србин у Хрватској – инцидент³¹, тако је и врлина инцидент у модерном свету.

Ово време није време дремежа човека, него озбиљне уснулости, обамрлости морала. Ово је време када бодрост духа није суспендована, него је скоро поништена. Песимизам и данас аргументује Његош, осумњичени пред Х. Трибуналом од тужитељке Кристин Густавсон, у стиху: *Човек сам, мало више од ништа...Деведесет кила немислећег месишта и један килограм мислеће супстанце*. И Меша Селимовић у роману *Дервиш и смрт* каже да је човек увек на губитку. У теорији књижевности постоји податак да је славни Мешин роман *Дервиш и смрт* инспирисан судбином пишчевог брата³² који је био на једном отоку.

²⁹ Детаљније о томе у Печату бр. 306/2014 и *Сјај Русије; Мрзи Русију да те цео Запад разуме и Хладни рат у Сочију*, Печат бр. 307, стр. 38-39.

³⁰ *Печат*, бр. 305, стр. 44,45,46.

³¹ Р. Дмитривић, *Печат*, број 305, стр. 33.

³² Брат није имао особину једног Црногорца. Док су неки политичари у тренутном политичком сродству са неким другим, има оних који су са Русијом у вечитом крвном сродству, вољом Божјом. О тој парадоксалној љубави сведочи и анегдота са митинга 1948. године у време сукоба Тита са СССР где Црногорац двокомпонентно (службено безбедно и интимно полетно) узвикује „Доле мајка Русија, . Данас је време инволуције, али је било и време еволуције: Гарашанин, Јован Ристић и Стојан Новаковић су лојалност западу превазишли сарадњом са Русијом, *Печат*, 308/2014, стр. 23.

Да ли је ово време слободе ако знамо да Чомски говори и инжењерингу пристанка, да италијански филозоф Данило Золо говори о пенитенцијарној држави (процвату приватних профитабилних затвора у САД³³) и о моралној дужности да будемо песимисти, да лексика слободе поробљава. Како каже проф. Жељко Симић (Манифест Жижек и Уликс-пост-постмодерна), сада је процес десубјективизоване анонимизације човека, време рушења Универзалног и устоличење мондијалног. Песимизам је и у снажном осећању да је данас човек (не индивидуа, не особа, не персона тј. маска у Пиранделовом смислу, већ личност – човек који је савезник врлине, биће које је стални власник духовне вертикале) непотребан и у производном смислу (дакле и у егзистенцијалној сигурности и достојанству), а и у моралном смислу, као субјект упитан о разликовању добра и зла. Ова цивилизација је полупановска: Пан из грчке митологије је бог шума и ловаца и пастира и потпуно је равнодушан према добру и злу: у стању је да буде добар и спасе живот а и да буде зао и да одузме живот. Ова цивилизација има само један елемент ове амбивалентне природе. Знате коју.

Како то врхунски вели проф. Жељко Симић: ...отупело, конзументски вегетирано плутање који више и не реферише ни на какав оригинал, сврстава нас право у људски отпад...једнако као и тај отпад и ми бивамо захвални кад ни о чему не морамо размишљати, већ се само крећемо од атракције до атракције, све одреда онтолошки убиљачких:

*Што су се више удаљавали од истине
И одлазили низводно од памети
Што су дуже у лажима запливали
И забасавали у оно што није
Људи су им више веровали.*

Или друге вишеслојне симулације бишћа које је небишће:

*Пљескали су истини, а знали да је лаж
Истину су глумили, а лаж живели
Представу су сматрали за живот
А свој живот живели као преставу.*

Време издаје извора, као издаје аутентичне човекове егзистенције зарад безличности.

*Огласише да нема ни истине ни неистине
Да једино постоји нешто треће
А то треће је увек нешто друго
А друго је како ти они кажу³⁴.*

³³ Данило Золо, Ко каже хуманост...рат, право и глобални поредак, Београд, 2012.

³⁴ Жељко Симић, Матија – ровачка онтологија и пост-постмодернизам, Просвета, Београд, 2012, 190, 196, 198, 199.

И Саво Мркаљ је певао о тужном:

*Зло је мучно садашње поднети
Зло нас бивше пече у памети
А зло будуће већ чека на нас.
Дневне туге рађају сне худе
А сни тужни растуже нас будне
Јесмо ли без зла који час.*

Историја је, у начелу, време зла: време када је грех на трону а врлина у опозицији, када влада *акратија* (Проф. Коста Чавошки описује акратију као стање моралне слабости воље, разумевања, свести, препознавања рђавости али немање снаге да се против ње бори или да се остане борбено морално доследан. Акратија је, поред других извора патологије, историјски фреквентна етиологија зала кроз повест³⁵), када се нема кондиција за врлину (попут Петена, јунака у Првом и издајице у Другом светском рату, за разлику од Томаса Мана који не понавља грешку из Првог светског рата)³⁶. То је време веселих очајника, срећних робова, кратког цвата и дуге зиме, време атомске технике и прашумске етике (Јустин Поповић), време када стратешки пријатељи у 30, 50 или 90 хиљада пројектила обезбеђују Србији светлу, озрачену будућност за наредних 4,5 милијарди година колико износи време распадања У 238³⁷.

Ипак, Ного пева: *није све пропало кад пропало све је. Реч мртвих није мртва реч*. Док је синова који верују у своје племе, дотле је племе неуморно живо. Према нашем мишљењу, пораз је весник победе. Наиме, сви ратови који дуже трају, боље по врлину је да започну поразима. Како народ вели: крај суди почетку.

Блатњави³⁸ факти(пост)модерне без полисемичности говоре о извесности неиспуњења Уговора о јужном току.

Реални песимизам - неиспуњење уговора

Константин Николајевич Леонтјев у делу *Византизам и словенство* је утврдио контрапункт онтологије западних Словена, па и одређеног броја Срба, са руском онтологијом. Да ли Леонтјев зна будућ-

³⁵ Коста Чавошки, „Акратија Уставног суда,, *Печат-лист слободне Србије* од 20.1.2011.

³⁶ Вредна је помена кондиција за лепоту и нежност руског писца Гумиљова који је у једном дану песникињи Ани Ахматовој даровао десет букета цвећа.

³⁷ Слободан И. Панов, *Духовни и световни брак у Србији*, Београд, 2013, 23.

³⁸ Берђајев је давно констатовао владавину маса и безличних квантитета и чињеницу да је капитализам са својим економизмом и скривеном диктатуром деформисао чистоту културе, Николај Берђајев, *Судбина човека у савременом свету*, Београд 2006, 78, 79.

ност?³⁹ Очекивати да постоји морално-правни амбијент и политичка и друга воља за извршење уговорних обавеза у интересу Србије⁴⁰ је исто логично, тачно, реално и у сродству са збиљом као очекивати да, на пример, РТС има мултиполарну, демократску, неригидну, несиромашну, немонополску филмску, музичку или информативну понуду. Занимљива је концепција тзв. јавног сервиса: ваља прецизно квантификовати удео језика или култура у филмској, музичкој и научној сфери, па евидентирати занимљиву уредничку филозофију беде или беду филозофије да прича може да се исприча само/доминантно/скоро искључиво на једном језику, да се емоција може певати на једном, истом језику, да мисао има само једно место рођења. Реклама да је реч о сервису тзв. европске Србије показује се као реклама: на ХРТ-у, телевизији земље европске заједнице, пре можете да видите дисонантне доминантој парадигми вести о сумњи о етиологији пада зиданица, о бојама застава у грчким протестима, о филмовима из других култура... Поврх тога, РТС нетачно сам присваја да је јавни сервис грађана и ЕУ Србије, имајући у виду сличност са другим телевизијама по доминантној (већ поменутој) филозофији

³⁹ Према њему, човечанство би доживело тријумф „просечног, средњег човека,, а на крају је крај човечанства проузрокован развратом, незнањем и смутњом међу људима.

⁴⁰ Блис од 20.2. 2014. године:Руски експерт: Нема силе која ће зауставити изградњу Јужног тока: Став Београда да о „Јужном току,, треба да се договоре Москва и Брисел, Пономарјева коментарише као потез којим руководство Србије односе Москве и Београда непосредно ставља у зависност од развоја односа Москве и Брисела. Она оцењује да изградња „Јужног тока,, кроз Србију не зависи само од Москве и Запада, него и српске стране и изражава бојазан да би Србија могла да иницира преиспитивање међувладиног руско-српског уговора, који се тиче „Јужног тока,, и Нафтне индустрије Србије, па чак и да га замрзне. Она наводи да су у руском Министарству енергетике уверени да неће доћи ни до каквог раскидања уговора за „Јужни ток,, јер је већина уговора закључена још 2008. године, односно пре ступања на снагу Трећег енергетског пакета. Према мишљењу руководиоца руских енергетских ресурса, међувладини уговори који су закључени са другим земљама о „Јужном току,, правно имају већу тежину од осталих закона ЕУ. „Реч је о дискриминацији руских компанија на европском тржишту пошто је Трећи економски пакет, на који се позива Брисел, супротан Споразуму између Русије и ЕУ у делу подстицања и заштите инвестиција, као и нормама Светске трговинске организације,, прецизира Пономарјева. Видећемо еволуцију европског менталитета.

Због „савезника,, Русија је одлучила да јасно дефинише појам савезништва и то у писаној форми. Вреднују се, дакле, дела, а не речи. Данас, Русија НЕМА обавезу да брани било кога у случају „врућег,, рата, осим себе и своје савезнике у ОДКБ, то јест оне који су потписали уговор за узајамну одбрану, а то значи: Белорусију, Јерменију (нама посебно важну, јер се, као и Србија, не граничи са Русијом), Казахстан, Киргизију и Таџикистан. Пријатељство постоји и без дефиниције, иако се тешко дефинише. Ипак, пријатељство није једнострано давање, није тражење помоћи у невољи, присећање у злу и заборава у тзв. добру, уз форсирање комплекса више вредности према једнима и задивљујућег радосног и добровољног понижења према другима.

уређивања, по преузимању новинара... Лако је констатовати мегатренд медијске сцене: плурализам монизма, умножавање истога, исто на различитим каналима и новинама, исте вести само су различите секунде када се појављују на различитим каналима, и исти принцип и исте шансе (из метафоре о петлу-активисти).

Тачно речено: и после Тијанића –Тијанић. Дакле то је деперсонализовано питање, питање дисциплиновано дизајнираног, изабраног (не као похвала моралу и разуму) или наметног/датог (не као похвала храбрости слободољубља) система који има своје реперскусије на сваком нижем нивоу. Будућност нема предукус вечности, већ ефемерности или како би Киш рекао – рђаве бесконачности. Овај тренутно реални песимизам потврђује и изјава ИД (то није само иницијал, него и научна трилогија⁴¹) о срећи/пожељности већег утицаја пријатеља код нас и региону. Занимљива је жеља за увећањем дозе, присутне обично код зависника. Инфантилна тлапња, да се послужимо термином проф М. Ломпара.

Лако је бити *визионар* и тврдити да је суспектно извршење уговорних обавеза с једне стране. Та страна се не дефинише неадекватном стипулацијом својих националних, државних и економских интереса,

⁴¹ **ИД (оно)** је једина компонента личности која је присутна од рођења. Овај аспект личности је потпуно несвестан и обухвата инстинктивно и примитивно понашање. Према Фројду, ово је извор психичке енергије, главна компонента личности. ИД је вођен принципом задовољства, који тежи за хитним задовољењем жеља и потреба. Ако се ове потребе не задовоље одмах, резултат је стање анксиозности или напетости. На пример, осећај глади или жеђи би требало да произведе жељу за храном и пићем. ИД је веома важан у првим годинама живота јер обезбеђује испуњење дететових потреба. Ако је дете гладно или ако му је непријатно, оно ће плакати све док се његови захтеви не испуне. Али, ид није могуће задовољити лако и непосредно. Ми морамо наше поступке подесити датим условима. Зато ступа у дејство други део личности који се назива **его (ја)**. Водећи рачуна о реалној ситуацији, его,макар заобилазно, настоји да омогући задовољење онога чему нагонски део тежи. Трећи део личности који разликује Фројд јесте **супер-его (над-ја)**. Тај део личности се, према Фројду, састоји од принципа норми које је појединац васпитањем у кући, пре свега идентификацијом са оцем, а онда и различитим другим социјалним утицајима, усвојио. Главна улога тог дела личности јесте задржавање и спречавање задовољења захтева који поставља ид, а који нису у складу са друштвеним моралом, посебно различитих сексуалних и агресивних тежњи, и да их потискује из сфере свесног у несвесно. Између ида, ега и супер-ега врло често настају сукоби. Кад дође до сукоба, личност постаје несигурна и застрашена. Појединац настоји да своју тескобу савлада, да се ослободи стања страховања и у ту сврху користи различите одбрамбене механизме. Ови механизми маскирају и изобличују мотиве и циљеве које супер-его не прихвата, а којим ид тежи да оствари макар посредно или делимично. Кад су сукоби између ида, ега и супер-ега веома чести и оштри, долази до поремећаја у понашању, до неуроza и душевних обољења.

Дакле, научили смо да ИД (нагон, примитивност) и супер-его (морал, дух, норма) нису исто.

нити се дефинише несофизмом, аутентичном спознајом своје позиције, интереса и будућности, без суфлирања, идеално казано, или диктата, реално казано, хетерономних великих пријатеља. Сигурни смо и када ће та страна испунити своје уговорне обавезе: када номинално главни град буде реално главни град, када формална престоница буде стварна престоница, када реални национални понос замени провинцијални комплекс ниже вредности а стокхолмски синдром буде деактивиран. Радујемо се том дану. Мало предикације о архитектури тог дана: та врста неисцениране спонтаности (као увежбана раздраганост несрећног пука, обичног народа у изборној пропаганди Саркозија), организован и искрено спонтан крик за правдом и слободом десиће се ван престонице или ће та престоница бити *изабрана* само као место очитовања последица а не као извор духа, источник врлине. Зашто престони град није центар врлине духа: због тога што је то природни тужни усуд престонице, природни елемент позиције главног (града). Главни (град) ма колико био велики је последица плиме народне снаге ван њега, као што притоке уливају нову снагу, нову енергију, па чак и без минималног радикализма тврдње, оне дају и постојање, дарују живот великом, главном...Позајмљујемо факт из „филозофије и фактографије природе“: потоци, реке конституишу мора и океане. Каква је будућност мора и океана без својих конституената? И складишта, магацини, симболи (мора, океани, главни градови, владе и владари...) плиме енергија из унутрашњости (потока, река, људи из тзв. унутрашњости - као да је град нека спољашност⁴²) имају свој смисао, посебно у техничком смислу ефикаснијег коришћења тог ускладиштеног, лакше доступног простора у коме је магациониран квантум смисла и енергије. Да не теоретишемо/филозофирамо (што је у неким слојевима друштва и код неких модела /типова карактера врло лоша навика. Мада је Франкл говорио да прво треба филозофирати, па живети), већ одмах конкретизујемо свој став прилажући следећи историјски, а увек актуелан, у свом историјском потенцијалу, факт: село Сићево има више талента за визионарство од репрезентативне институције лоциране у Београду. Чудо. Истинито. Наиме, крајем 19. столећа Никола Тесла је писао Народној скупштини да му да нешто новца потребног за његова истраживања и пројекте. Погађате *визионарски* одговор Народне скупштине. Пашић је тада био у опозицији и желео је да новчано помогне

⁴² Још један пример бесмисленог избора термина: попут бесмисла синтагме „забављања пре брака, - као да је брак по дефиници време опозитно биофилији, веселости, радовању живота, забављању. Или попут бесмисленог термина брачних дужности. Чини нам се да је плаћање пореза пре заслужило атрибут дужности него лирска интеграција у браку. Или попут бесмисла термина „драги пријатељи, - као да има недрагих пријатеља или драгих непријатеља – за ове друге нисмо баш сигурни.

имењаку. Пашић ангажује чланове своје странке, посланике да помогну Тесли. Посланик из Сићева је од сељака скупио неку своту новца и послао Тесли. Као што не треба бити Тесла па видети да је сијалица прегорела, не треба бити Динкић па претпоставити колико новца су сељаци могли да скупе. Ипак, овај гест је био врло симпатичан Тесли што је исходovalo тиме да је у Сићеву направљена хидроелектрана, па је тако због дарежљивости другачије од мудрости (и) тадашње елите, село Сићево имало струју пре Ниша. Ова победа духа села/унутрашњости има бројне, без паузе, историјске репризе: у Београд су дошли својим духом и сви великани српског духа – Тесла, Његош, Андрић, Црњански, Радомир Лукић, Ратко Марковић...Наравно да од сваког правила има изузетак- на пример, професор Оливер Антић. Милован Данојлић има једну мисао која је у сродству са нашом тврдњом: Бог је измислио село, човек град, а ђаво касабу/варош.

Занимљиво је питање тзв. енергетске безбедности⁴³ и других рескрипција из Трећег енергетског пакета.⁴⁴ Превод овог ЕУфемизма јесте „цивилизацијски” протест против монопола других, тј. тежња за властитим монополем⁴⁵. Занимљива је хуманистичка (о хуманизму као моралној релативности и хаосу писао је отац Јустин) амбиција да се редефинише природни поредак или поредак у природи: Бог је један. Једно је Сунце, једна је Земља/планета. Најлепше ствари у животу имају само

⁴³ О различитим дефиницијама енергетске безбедности и елементима појма, в. Р. Гаћиновић, Енергентска безбедност државе, Политика националне безбедности, Београд, № 1/2014, 9-29.

⁴⁴ Елемент иностраности модификује неке аспекте анализе, о European contract act law and international contract law v. Ewan McKendrick, *Contract Law*, palgrave macmilan, 2009, 6-10.

⁴⁵ О монополу тржишта и статуса светског полицајца (наравно да ни плурални статус светског полицајца није моралан - ваља га укинути) Фузаро за *Печат* пише: То је основна теза књиге „Минима Меркатлија,. Изразом „монотеизам тржишта, алудира се на чињеницу да је секуларизовани свет у којем живимо напустио традиционална божанства да би се предао слепој вери у ново монотеистичко божанство – фетишистички хипостатизовано тржиште – које, као и сва друга божанства, не прихвата „конкуренте,. Из тога је проистекло још невиђено виђење света који се шверцује као аскетски, лаички, неопредељен и чисто економски, али који је у ствари веома идеолошки и религиозан, јер „везује, све људе на планети за свемоћ само једног управног принципа свеукупних фетишизираних друштвених односа, за тржиште (фанатизам економије, интегрализам финансија итд). Срамотна религиозна форма на којој се темељи глобални систем је иманента вечности, неисцрпљивости и непроменљивости капитализма као судбине, са своје три темељне догме, а то су „робинзонска, средишњост апсолутног индивидуализма, константна потреба војних интервенција путем „етичких бомбардовања, ради одржања и ширења капиталистичког система у свету, априорна демонизација било какве трансформистичке намере, која се одмах ликвидира као вокационо тоталитарна и антидемократска.,,

премијеру, а не репризу: једна православна мисао гласи да је само једно рођење, само једно крштење и само је један брак. Свака врлина је супротна том медијски фаворизованом, тј. једино дозвољеном привиду цивилизацијских/моралних вредности: нетолерантност⁴⁶ према фашизму спасила је руски и остале народе; према Бећковићу језик Светог писма је нетолерантан, неусловљен, изричит је. Вера дозвољава свакоме да слободно одлучи којим путем жели: путем Господа и спасења или адском калдрмом или сокаком. А плаћени хуманисти себи дају право да забране цитирање Библије или су власници амбиције да амандманима *побољшавају* текст Светог писма или да на саветовањима пишу ново писмо. Занимљива је *принципијелност* која говори о беспомоћности логике и морала и која једино мисли о профиту као мери свих ствари, као дискурсу који може да објасни сваку појаву без умне козметике⁴⁷ интелектуалаца као срећних робова, као формули која строго али неправедно, беспоговорно али нетачно казује шта је допуштено. Зар безбедност није угрожена, зар монопол не прозводи рђавије последице у сфери ексклузивних хуманитарних интервенција (зашто би само један ентитет имао монопол да шири племенитост у свету, зар нема хуманих интервенциониста и код других држава, зашто монопол светског полицајца), зар није сиромашење ума и естетике услед досадног монопола филмова са безброј убистава, превртања аутомобила, пуцњаве и експлозије, од детонације смисла и природног и човеку угодног ритма?

Занимљива је принципијелност и логика у трећем енергетском пакету да власник гасовода не може да буде и власник гаса. Да ли онај ко сипа гориво у свој ауто тиме престаје да буде власник аута? Да ли власник куће може да буде власник и намештаја у њој? Да ли власник аутомобила може да буде и власник волана или ће му неко диктирати како да рукује воланом, у ком правцу и како сме да вози? Да ли држављанин неке државе не сме да гласа у њој, него то могу само странци? Занимљива логика хуманиста, што би рекао Кустурица – оних који су плаћени да лажу. Или: по тежој дијагнози - оних који искрено лажу.

Реализам песимизма поводом гасовода Јужни ток заснован је и на новим демократским, а посебно олимпијским, стандардима близу граница власника гаса и гасовода: чудеса да је опозиција власт, тј. да мења законе. Ово до сада невиђено чудо може да се деси само власницима других цеви и других експлозивних аргумената. Занимљиве су и оптужбе за злочине полиције која се креће уназад.

⁴⁶ Позната је жетва Чемберленове толеранције према Хитлеру.

⁴⁷ Занимљива је појава холивудског интелектуалца Р. Шербечије.

Да ли то изненађује?. Речима председника Русије Путина у Давосу: *Светска криза је изненађење као руска зима.*

Сибирска Лејди Магбет говори о неизбежности трагичне дијалектике неморала, преваре, убистава и бесмисла, некорисности плодова зла. Сва садашња историјска неизвесност је већ извесна и у лепој књижевности.

Дакле, Уговор о јужном току се неће извршити, а Русија неће бити на губитку.

Ако заслужи, Русији је довољан један савезник⁴⁸.

Литература:

1. Slobodan Perović, Obligaciono pravo, Beograd, 1980,
2. Slobodan Perović, Zaključenje, dejstva i prestanak ugovora, Pravo energetike, 2005,
3. Slobodan Perović, Zabranjeni ugovori u imovinsko-pravnim odnosima, Beograd, 1975,
4. Miodrag Orlić, Zaključenje ugovora, Beograd 1993,
5. Oliver Antić, Obligaciono pravo, Beograd, 2009,
6. Kosta Čavoški, „Akratija Ustavnog suda”, Pečat-list slobodne Srbije od 20.1.2011.
7. Željko Simić, Matija – rovačka ontologija i post-postmodernizam, Prosveta, Beograd, 2012,
8. dr Željko Simić, Preobražaji totalitarne svesti, prolegomena za sociologiju saznanja, Kulturno-prosvetna zajednica Beograda, Beograd, 2006,
9. O. Stanković, V. Vodinić, Uvod u građansko pravo, Beograd, 1995,
10. J. Radišić, Obligaciono pravo, Beograd 2004,
11. R. Gaćinović, Energetska bezbednost države, Politika nacionalne bezbednosti, Beograd, № 1/2014,
12. Ljubiša Despotović, Geoenergetika i geopolitika: gasovod Južni tok i položaj Srbije u procesu geoenergetskog prekomponovanja odnosa moći EU i Ruske federacije, Politika nacionalne bezbednosti, Beograd, № 1/2014
13. Branko Krga, Neki aspekt energetske bezbednosti Republike Srbije, Politika nacionalne bezbednosti, Beograd, № 1/2014,
14. G. Galev, Remedies for breach of sales contract / loss and interest, Civil law forum for South East Europe, volume I, Skopje, 2012,

⁴⁸ Лепота православне литургије у цркви Света Софија у Цариграду уверила је Русе, изасланике Владимира, у истинитост православља. Серафим Саровски говорио је својим ученицима: *Не бојте се ничега. Бог је са нама*, Димитрије Оболенски, Роберт Оти, Историја Русије, Београд 2003, 338,339.

15. Vladimir Vuletic, Seller Liability for legal defect of things, Civil law forum for South East Europe, volume I, Skopje, 2012,
16. Ewan McKendrick, Contract Law, palgrave macmilan, 2009,
17. Ewan McKendrick, Contract Law, text, cases and materials, Oxford University Press, 2010,
18. J. Beatson, A. Burrows, J. Cartwright, Anson, Law of Contract, Oxford University Press, 2010,
19. Nikolaj Berđajev, Sudbina čoveka u savremenom svetu, Beograd 2006,
20. Ljudska prava u hrišćanskoj tradiciji”, priredio R. Bigović, Beograd 2009,
21. Vladan Perišić, Tumačenje ljudskih prava u svetlu otaca Crkve, u „Ljudska prava u hrišćanskoj tradiciji”, priredio R. Bigović, Beograd 2009,
22. Dimitrije Obolenski, Robert Oti, Istorija Rusije, Beograd 2003,
23. Danilo Zolo, Ko kaže humanost...rat, pravo i globalni poredak, Beograd, 2012,
24. Mihajlo Hodanov, „Razvrat danas”, u knjizi *Muškarac i žena pred tajnom tela, Pravoslavlje i polnost*, priredili V.Dimitrijević i J. Srbulj, Beograd 2006.
25. Nenad Đurđević, Ugovorne strane kolektivnog ugovora, Srbija i evropsko pravo, druga knjiga, 1998.
26. Marko Đurđević, Dva slučaja naknadne saglasnosti trećeg (odobrenja) za zaključenje ugovora u našem pravu, Prilozi projekta konstituisanja Srbije kao pravne države – Problemi privrede i prava u tranziciji, Beograd 1996.
27. Marija Vučković Radovanović, Sloboda ugovaranja i ugovori koji to nisu (NATO, kolektivni ugovor), Rekonstrukcija pravnog sistema Jugoslavije na osnovama slobode, demokratije, tržišta i socijalne pravde, knjiga 2, 2000.
28. Slobodan I. Panov, Duhovni i svetovni brak u Srbiji, Beograd, 2013,
29. Slobodan I. Panov, Porodično pravo, četvrto izdanje, Beograd, 2013

SUSPENSION OF RIGHTS POLICY

Summary: The object of this paper is an analysis of the legal and meta-legal aspects of the South Stream Agreement. Russian energy sector with a „foreign element” includes three main vectors and, according to the author, the South Stream is not primary both economically and strategically. This paper consists of two aspects of analysis: - Legal (EU request for the revision of agreements signed on South Stream is legally very interesting: all civil law mechanisms of agreement amendment, such as novation, institutions like rebus sic stantibus, agreement termination - are not relevant to a particular legal and factual situation; the redefinition of the centuries-old formula of the agreement shall be done by the request for revision by the third parties so that in the time of demoncratura agreement is a conditional source of exercising rights and obligations, i.e. agreement is in suspensive condition until it is approved by the mighty self-proclaimed non-contractual or third party subject); - A description of time demons and record of so called „muddy facts” of postmodernism which by deduction makes a conclusion about the certainty of non-fulfillment of the South

Stream Agreement and The author believes that it is probable that the contractual obligations of the South Stream Agreement shall not be enforced by the will of one Contracting Party and that the other party - Russia shall not be a loser as a result of that.

Key words: South Stream; The revision of the agreement; Non-execution of the agreement